

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Ünneplő Közönség!

200 év a tudás és a társadalom szolgálatában – ez a mottója a ma kezdődő *Jubileumi Tudományünnep 2025* programsorozatnak, és a Magyar Tudományos Akadémia és a Könyvtár alapításának bicentenáriumi ünnepi eseményei mellett talán kissé elhalványult egy másik, ezzel szorosan összefüggő évforduló. **Idén 160 éves a Magyar Tudományos Akadémia székháza**, hiszen a tudomány palotáját hivatalosan 1865. december 11-én adták át rendeltetésének.

Ennek a neoreneszánsz épületnek pedig a legdíszesebb, építészetileg és képzőművészetiileg is **leggazdagabb** része a **Díszterem**, ahol most is vagyunk. **Itt azóta** nem végeztek minden részletre kiterjedő, **egységes felújítást**, mióta **1891-ben Lotz Károly** befejezte a **falfestmények** második ütemét.

Az MTA székházát a második világháborúban és az 1956-os forradalom idején is súlyos károk érték. Ezt követően részleges helyreállítások ugyan történtek, de a nagy, egységes rekonstrukció elmaradt. Most azonban sokak, köztük Lővei Pál és Mikó Árpád művészettörténész akadémikustársaink és egy kiváló restaurátorcsapat munkájának köszönhetően az eredeti pompájában helyreállított Díszteremben ünnepelhetünk.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A tudomány palotájához hasonlóan a 200. évfordulóra jubileumi köntöst ölt tudományünnepi programsorozatunk is. Novemberben új kiállításokon, ismeretterjesztő előadásokon, konferenciákon és kulturális programokon mutatjuk meg, hogyan formálta a tudomány és a kultúra az elmúlt 200 évet, és hogyan formálja jelenünket.

Kevesen tudják, hogy az Akadémia számos, nemzeti örökségünk kiemelkedő alakjaihoz kötődő kulturális kincset őriz. Az ünnepi programsorozat nyitányaként nem sokkal ezelőtt *200 év kincsei* címmel nyílt meg itt, az Akadémia székházának 3. emeletén az a bemutató, amelyen a nagyközönség most **először láthatja együtt egy helyen** számos egyéb értékes relikvia között a *Szózat* és *Az ember tragédiája* kéziratát, Arany János *Kapcsos könyvét*, valamint a *Bori*

noteszt. A Tudomány Palotája mátol ismét a művészeté is: **A Szépművészeti Múzeum megépüléséig itt, az Akadémián kapott helyet az 1871-ben a magyar állam által megvásárolt Esterházy-képtár, Magyarország első nyilvánosan látogatható képgalériája.** E kollekcio képezte később az Országos Képtár, majd a Szépművészeti Múzeum alapját.

Most, több mint másfél évszázaddal később, a harmadik emeleti teremsor rekonstrukcióját követően ismét megnyílik a közönség előtt egy képtár, **az MTA Művészeti Gyűjtemény állandó kiállítása.**

Ennek középpontjában 19. századi és 20. század eleji portrék állnak – többségükben azoké az akadémikusoké, tudósoké, íróké és politikusoké, akik a magyar szellemi élet legfényesebb alakjai közé tartoznak. Látható például **Barabás Miklósnak számos festménye**, köztük a költő és akadémikus **Arany Jánosról** készített portréja, de **Johann Nepomuk Ender Görög lány** című festménye is, amely Széchenyi Béla, Széchenyi István fiának ajándékaként érkezett az Akadémiára 1908-ban.

Ma este fél hétkor indul a Tudományünnep+ előadás-sorozat, amely öt estén át kínál ismeretterjesztő programokat. Szó lesz a **200 éve született Jókai Mór és a tudomány** kapcsolatáról, a **Nándorfehérvár-mítosz történeti háttéréről**, valamint a **szuperbaktériumok és az antibiotikumok küzdelméről** is. A **társadalomtudományi témák** előadói azt vizsgálják, **hogyan változik a társadalom, amikor fiatalok tömegei indulnak külföldre**, és **milyen volt a szerelem a Covid idején**. Az előadásokat minden alkalommal kötetlen beszélgetés követi, amelybe a helyszíni közönség is bekapcsolódhat.

Ahogy ez az utóbbi napokban sokszor szóba került már, **a 2025-ös és 2026-os évet az Országgyűlés a „tudomány évévé”** nyilvánította, és a bicentenáriumi események az egész év folyamán zajlanak. Ezért idén **november első két hetére fókuszáltuk** a tudományünnep korábbi években **nagyon sikeres, kiemelt központi eseményeit**.

Így idén is fontos szerep jut a művészetnek: a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia, a SZIMA holnapi programja *A művészet autonómiája* címmel az irodalom, az építészet, a képzőművészet, a zene- és a filmművészet területein barangol nemcsak szavakban, hanem filmrészletek és cimbalomszó kíséretében is.

A Nők a tudományban hagyományosan a tudományünnep kiemelt programja. Idén azt járja körül, **milyen szerepet játszottak a nők a különböző tudományterületeken egykor és**

ma, milyen esélyekkel indultak, illetve indulnak ma a tudományos pályán. **A nap második felében a pszichológiai tudományok változásával** foglalkozó konferencián többek közt arra is választ kapunk, hogyan okoz a stressz depressziót, mit jelent a társas kíváncsiság, vagy miként alakul a nyelv tipikus és atipikus fejlődési utak mentén.

Az MTA200 programsorozat keretében tartandó tematikus napon az MTA tudományos osztályai bemutatják történetük legjelentősebb tudományos eredményeit, és megismerhetjük az Akadémiát leghosszabban elnöklő Berzeviczy Albert életét és munkásságát.

A Tudomány és Parlament szimpózium idei témája a tudomány és a politika együttműködése, a Magyar Tudományos Akadémia kétszáz éves tapasztalatainak tükrében.

Hagyományos tudományünnepi rendezvényünk immár **a Fialat Kutatók Akadémiája** konferenciája is, mely idén a *Multidiszciplináris kutatások, avagy hogyan találunk egymásra kutatási területek* címmel kerül megrendezésre.

Kedves Ünneplők!

Bár nem a novemberi jubileumi tudományünnep rendezvényei közé tartoznak, de engedjék meg, hogy felhívjam a figyelmüket arra, hogy ebben a hónapban folytatódik **a bicentenáriumi év májusban megkezdett Sokszínű tudomány című programsorozata is**. Ezen a külhoni magyar tudományosság műhelyei, a Nyelv és Irodalomtudományok Osztálya, a Fizikai Tudományok Osztálya, illetve a Filozófiai és Történettudományok Osztálya után **most az MTA területi bizottságai mutatkoznak** majd be egy hónapon keresztül. **Bicentenáriumi programjaink ezt követően is folytatódnak, egészen a jövő év végéig.**

Várjuk Önöket programjainkon, emlékezzünk együtt két évszázad tudományos örökségére, és ismerjük meg a legújabb eredményeket!

Tartalmas szórakozást kívánok egész novemberre!